

14.9.2018

YHTEENVETO TULVARISKIEN ALUSTAVASTA ARVIOINNISTA JA MERKITTÄVIEN TULVARISKIALUEIDEN NIMEÄMISEN TARKISTAMISESTA ANNETUISTA LAUSUNNOISTA

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on arvioinut vesistöjen vedenpinnan noususta aiheutuvat tulvariskit Pohjois-Karjalan alueella ja laatinut ehdotuksen Pohjois-Karjalan maakunnan tulvariskialueiksi. Edellisen kerran arviointi on tehty vuonna 2011.

Merkittävät tulvariskialueet

Merkittävän tulvariskialueen nimeämisessä otetaan huomioon tulvan todennäköisyys ja siitä aiheutuvat vahingolliset seuraukset sekä alueelliset ja paikalliset olosuhteet. Seurausten merkittävyyttä arvioidaan yleiseltä kannalta. Merkittäville tulvariskialueille laaditaan tulvavaara- ja tulvariskikartat vuonna 2019 sekä suunnitelmat tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi vuonna 2021. Pohjois-Karjalan ELY-keskus ei ole ehdottanut nimettäväksi toimialueensa vesistöalueilta merkittäviä tulvariskialueita.

Muut tulvariskialueet

ELY-keskus on tulvariskien alustavassa arvioinnissa tunnistanut seuraavat tulvariskialueet, jotka eivät kuitenkaan täytä merkittävän tulvariskialueen kriteerejä. Näillä alueilla ELY-keskus huolehtii tarpeen mukaan muusta suunnittelusta tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi.

Taulukko. Muut tulvariskialueet Pohjois-Karjalan alueella.

Vesistö	Muu tulvariskialue	Perusteet ehdotukselle
Vuoksen vesistö-alue	Joensuun taajama ympäristöineen	harvinaisen tulvan peittämällä alueella asutusta, välttämättömyyspalveluja sekä ympäristöriskikohteita
Vuoksen vesistö-alue	Liperin taajama	harvinaisen tulvan peittämällä alueella välttämättömyyspalveluja
Vuoksen vesistö-alue	Enon taajama	harvinaisen tulvan peittämällä alueella välttämättömyyspalveluja
Vuoksen vesistö-alue	Lieksan taajama	harvinaisen tulvan peittämällä alueella asutusta, välttämättömyyspalveluja sekä kulttuuriperintökohde
Vuoksen vesistö-alue	Nurmeksen taajama	harvinaisen tulvan peittämällä alueella välttämättömyyspalveluja

Asiasta kuuleminen ja vireilläolosta tiedottaminen

Kuulutus

Kuulutus Pohjois-Karjalan merkittäviksi tulvariskialueiksi on ollut julkisesti nähtävillä 9.4.–9.7.2018 välisenä aikana ELY-keskuksen virallisella ilmoitustaululla, toimialueen kunnissa sekä www.lausuntopalvelu.fi -palvelussa. Kuulemisesta tiedotettiin ELY-keskuksen uutiskirjeessä. Asia oli esillä myös maakuntalehti Karjalaisessa.

Muu asiasta tiedottaminen ja asiakirjojen esilläpito

Ehdotukset ja ehdotuksen tausta-asiakirjat eli vesistöalueille laaditut tulvariskien alustavat arvioinnit ovat olleet nähtävillä sähköisesti osoitteessa www.ymparisto.fi/vaikutavesiin sekä ELY-keskuksen toimipaikassa osoitteessa Kauppakatu 40 B, 80100 Joensuu.

Lausuntopyynnöt

Pohjois-Karjalan ELY-keskus pyysi toimialueensa kunnista lausuntoa ehdotuksesta Pohjois-Karjalan merkittäviksi tulvariskialueiksi. Kuntien lisäksi lausuntopyyntö lähetettiin Itä-Suomen aluehallintovirastolle, Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle, Pohjois-Savon ELY-keskukselle ja Pohjois-Karjalan pelastuslaitokselle. Lisäksi lausuntoa pyydettiin Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen SOVA-yhdyshenkilöltä.

Muistutusviesti lausunnon jättämisestä lähetettiin 1.6.2018 kaikille edellä mainituille tahoille.

Asiasta lausunnon antaneet

Määräaikaan 9.7.2018 mennessä lausunnon asiasta antoivat seuraavat tahot:

Outokummun kaupunki
 Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
 Lieksan kaupunki
 Kiteen kaupunki
 Kainuun ELY-keskus / Patoturvallisuusviranomainen
 Itä-Suomen aluehallintovirasto
 Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
 Liperin kunta
 Juuan kunta
 Pohjois-Karjalan ELY-keskus / SOVA-yhdyshenkilö

Lausunnonantajien lisäksi ehdotuksesta ei saatu muuta palautetta tai kommentteja.

Lausunnoissa annettu palaute

Lausunnonantajatahot eivät esittäneet muutoksia kuultavana olevaan ehdotukseen. Lausunnoissa nousi esille seuraavia kommentteja:

Pohjois-Karjalan pelastuslaitos: Pohjois-Karjalan pelastuslaitos ei esitä muutoksia ehdotukseen merkittäviksi tai muiksi tulvariskialueiksi. Pelastuslaitos toteaa kuitenkin, että myös muilla kuin merkittäviksi nimetyillä tulvariskialueilla tulee olla tulvariskien hallintasuunnitelma. Muillakin kuin vain merkittävillä tulvariskialueilla on merkitystä kuntien valmiussuunnittelussa, pelastustoiminnan suunnittelussa ja ELY:n toimialojen yhteistyössä kuntien ja muiden viranomaisten kanssa.

Kainuun ELY-keskus / patoturvallisuusviranomainen: Patoturvallisuusviranomaisella ei ole huomautettavaa esityksistä merkittäviksi tulvariskialueiksi. Lausunnossa todetaan lisäksi, että tulvariskien hallintasuunnitelmia laadittaessa on huomioitava patoturvallisuus. Patoturvallisuuslaki (494/2009) koskee kaikkia patoja mukaan lukien tulvapenkereet. Padon omistaja on velvollinen pitämään patonsa sellaisessa kunnossa, että se toimii suunnitellulla tavalla ja on turvallinen. Padon luokittelu perustuu padosta aiheutuvaan vahingonvaaraan. Patoturvallisuusviranomainen tekee päätöksen padon luokitustarpeesta/luokasta. Pysyviä tulvapenkereitä rakennettaessa on niistä toimitettava tiedot hyvissä ajoin ennen rakentamisen aloittamista patoturvallisuusviranomaiselle lausuntoa varten.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus / SOVA-yhdyshenkilö: SOVA-yhdyshenkilö lausuu SOVA-lain tarkoittamaan ympäristövaikutusten arviointiin ja ympäristöselostuksen valmisteluun liittyen:

- Terminologian tulisi olla asiakirjassa ymmärrettävä ja yhdenmukainen, esim. erittäin harvinaisen tulvan toistuvuuden on mainittu olevan 1/1000a ja seuraavassa kappalessa se on 1/250a.
- Tulvariskien hallintatoimenpiteiden arviointiin sisältyvän termin ”luontovaikutusten arviointi” sijasta tulisi käyttää termiä ”luonto- ja ympäristövaikutusten arviointi”. Arvioinnissa tulisi tarkastella myös tulvariskien hallintatoimenpiteiden vaikutuksia vesiluontotyyppisiin yleisesti ja erityisesti rantaluontotyyppisiin.
- Yhtenä tulvariskien hallintatoimenpiteenä voisi olla myös soiden ennallistaminen, jolloin voitaisiin lisätä mahdollisuuksia tulviin varautumiseen ja haittojen pienentämiseen.
- ELY-keskusten toteuttamaa tulvariskien hallinnan ja kuntien samaan aikaan toteuttamaa hulevesitulvariskien hallinnan suunnittelua ja vaikutusten arviointia olisi hyvä sovittaa yhteen.

Itä-Suomen aluehallintoviraston peruspalvelut-, oikeusturva- ja luvat vastuualue: Itä-Suomen aluehallintovirasto lausuu ehdotuksesta terveydensuojelun näkökulmasta. Vastuualue pitää hyvänä, että ELY-keskus on merkittävien tulvariskialueiden lisäksi tunnistanut myös muita tulvariskialueita.

Tulvariskien hallintasuunnitelman laadinnassa tulisi huomioida terveydensuojelulliset näkökulmat sekä yhteiskunnan laaja-alainen varautuminen erilaisiin häiriötilanteisiin. Yhteiskunnan toimintakyky- ja varmuus tulisi kyetä säilyttämään parhaalla mahdollisella tavalla myös äkillisissä häiriötilanteissa. Vesi- ja energiahuoltoon liittyvät häiriötilanteet ovat erityisen merkityksellisiä terveydensuojelun näkökulmasta. Lisäksi myös elinympäristön terveellisyyteen kohdistuvat vaikutukset korostuvat laajasti terveydensuojelussa.

Aluehallintovirasto pitää hyvänä ratkaisuna vesienhoitosuunnitelmien ja tulvariskien hallinnan suunnitelmien yhtäaikaista kuulemistä. Vaikutusmahdollisuuksien varaaminen eri tahoille ja riittävän pitkä puoli vuotta kestävä kuuleminen mahdollistavat laajoja kokonaisuuksia sisältävien asioiden hahmottamisen entistä paremmin.

Kuntalaisten kuuleminen ja osallistaminen on tärkeää, koska näillä toimilla voidaan vähentää huolta, lisätä luottamusta sekä ennen kaikkea hyödyntää ns. ”hiljaista tietoa”. Tässä kuulemisessa eri sidosryhmille on varattu riittävät ja tarkoituksenmukaiset vaikutusmahdollisuudet elinympäristön turvallisuuteen, terveellisyyteen sekä viihtyvyyteen liittyvissä asioissa. Lisäksi kuntalaisille tulisi varata riittävät vaikutusmahdollisuudet valmisteluprosessin eri vaiheissa.

Sidosryhmä- ja moniammatillisen yhteistyön korostaminen on tärkeää ja sitä tulee toteuttaa tarkoituksenmukaisella tavalla eri vaiheissa. Kuntien terveydenhuoltoviranomaiset käsittelevät elinympäristön terveellisyyttä koskevia asioita, jonka vuoksi heidän mukaan ottaminen jo valmisteluvaiheessa olisi tärkeää.

Aluehallintovirasto toteaa vielä, että maakuntauudistuksen aiheuttamat muutokset viranomaistoimintaan ja viranomaisen toimivaltaan tulisi huomioida kaikessa valmistelussa.

SOVA-lain mukaisesta ympäristövaikutusten arvioinnista aluehallintovirasto lausuu, että arvioinnissa tulee kiinnittää erityistä huomiota vuorovaikutussuhteisiin ja tunnistaa myös vaikutukset laajemminkin yhteiskunnan toimintaan, huoltovarmuuteen, toiminnanharjoittamisen edellytyksiin sekä alueiden virkistyskäyttöön. Arvioinnissa tulisi pyrkiä aiempaa tehokkaammin selvittämään mahdolliset riskit ja kehittää menetelmiä häiriötilanteiden sekä ympäristökatastrofien ennaltaehkäisemiseksi. Suojelussa ja kehittämisessä tulee ottaa huomioon yksilöiden ja yhteiskunnan tarpeet tulevaisuudessa. Ihmiseen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tulee hyödyntää ennalta nimettyjä ja riittävän pätevyyden sekä laaja-alaisen kokemuksen omaavia asiantuntijoita.

Jatkotoimenpiteet

Lausuntojen perusteella ei ole tarpeen muuttaa ehdotusta Pohjois-Karjalan merkittäviksi tulvariskialueiksi. Muilla tulvariskialueilla ELY-keskus huolehtii tarpeen mukaan muusta suunnittelusta tulvariskien estämiseksi ja vähentämiseksi.

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää loppuvuodesta 2018 ELY-keskusten ehdotuksesta merkittävät tulvariskialueet ja asettaa niille tulvaryhmät. Merkittäville tulvariskialueille päivitetään tulvavaara- ja tulvariskikartat sekä suunnitelmat tulvariskien hallitsemiseksi.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus